

ІНСТРУКТИВНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДО ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

РИСУНОК

для підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
Навчально-науковий інститут педагогіки
Кафедра образотворчого мистецтва та дизайну

ІНСТРУКТИВНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДО ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

обов'язкової освітньої компоненти

РИСУНОК

для підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Галузь знань	А Освіта
Спеціальність	А4 Середня освіта
Предметна спеціальність	А4.12 Середня освіта (Мистецтво. Образотворче мистецтво)
Спеціалізація	-
Освітня програма	Мистецтво в закладах освіти
ННІ	педагогіки

Автори:
старший викладач Максимчук Анатолій,
викладач Куниця Гліб,

Розглянуто та схвалено
на засіданні кафедри образотворчого мистецтва та дизайну
Протокол від «12» травня 2026 р. № 16
Завідувач кафедри _____ Оксана ПІДДУБНА

Житомир 2026

Рекомендовано до друку вченою радою Житомирського державного
університету імені Івана Франка
(протокол № 11 від «29» травня 2026 р.)

Рецензенти:

Галина БУЧКІВСЬКА - доктор педагогічних наук, професор, заслужений діяч мистецтв України, декан гуманітарного факультету Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії.

Любов КРАЙЛЮК - кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету.

Наталія КОЛЕСНИК - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри образотворчого мистецтва та дизайну Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Максимчук А.П., Куниця Г.В.,

Інструктивно-методичні матеріали до лабораторних занять обов'язкової освітньої компоненти «Рисунок» для підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності А4.12 Середня освіта (Мистецтво. Образотворче мистецтво) 2 курс. Житомир. Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2026. 58 с.

© Максимчук А. П., 2026

© Куниця Г. В., 2026

© Житомирський державний
університет імені Івана Франка, 2026

ЗМІСТ

ВСТУП	6
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ	7
МОДУЛЬ III. АНІМАЛІСТИЧНИЙ ЖАНР. ПЕЙЗАЖ	
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №1. Тема: Виконання натюрморту архітектурних деталей – капітелі доричного ордеру та 5 -6 предметів побуту, драперії з природи на передача об'єму, пропорцій , на цілісність зорового сприйняття (олівці різної м'якості і твердості Т, ТМ, М, 2М, розмір 50/60).	13
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №2. Тема: Виконання натюрморту архітектурних деталей – капітелі доричного ордеру та 5 -6 предметів побуту, драперії з природи на передача об'єму, пропорцій , на цілісність зорового сприйняття (олівці різної м'якості і твердості Т, ТМ, М, 2М, розмір 50/60).	14
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №3. Тема: Виконання натюрморту архітектурних деталей – капітелі доричного ордеру та 5 -6 предметів побуту, драперії з природи на передача об'єму, пропорцій , на цілісність зорового сприйняття (олівці різної м'якості і твердості Т, ТМ, М, 2М, розмір 50/60).	15
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №4. Тема: Виконання натюрморту архітектурних деталей – капітелі доричного ордеру та 5 -6 предметів побуту, драперії з природи на передача об'єму, пропорцій , на цілісність зорового сприйняття (олівці різної м'якості і твердості Т, ТМ, М, 2М, розмір 50/60).	16
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №5. Тема: Виконання натюрморту архітектурних деталей – капітелі доричного ордеру та 5 -6 предметів побуту, драперії з природи на передача об'єму, пропорцій , на цілісність зорового сприйняття (олівці різної м'якості і твердості Т, ТМ, М, 2М, розмір 50/60).	17
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №6. Тема: Виконання натюрморту архітектурних деталей – капітелі доричного ордеру та 5 -6 предметів побуту, драперії з природи на передача об'єму, пропорцій , на цілісність зорового сприйняття (олівці різної м'якості і твердості Т, ТМ, М, 2М, розмір 50/60).	18
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №7. Тема: Виконання натюрморту архітектурних деталей – капітелі доричного ордеру та 5 -6 предметів побуту, драперії з природи на передача об'єму, пропорцій , на цілісність зорового сприйняття (олівці різної м'якості і твердості Т, ТМ, М, 2М, розмір 50/60).	19
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №8. Тема: Виконання натюрморту з орнаментом гіпсової розетки виконаний з природи на виявлення об'єму, пропорцій, простору, площини, на цілісність зорового сприйняття (олівці різної м'якості і твердості Т, ТМ, М, 2М, розмір 50/60).	20
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №9. Тема: Виконання натюрморту з орнаментом гіпсової розетки виконаний з природи на виявлення об'єму, пропорцій, простору, площини, на цілісність зорового сприйняття (олівці різної м'якості і твердості Т, ТМ, М, 2М, розмір 50/60).	21
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №10. Тема: Виконання натюрморту з орнаментом гіпсової розетки виконаний з природи на виявлення об'єму, пропорцій, простору, площини, на цілісність зорового сприйняття (олівці різної м'якості і твердості Т, ТМ, М, 2М, розмір 50/60).	22
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №11. Тема: Виконання натюрморту з орнаментом гіпсової розетки виконаний з природи на виявлення об'єму, пропорцій, простору, площини, на цілісність зорового сприйняття (олівці різної м'якості і твердості Т, ТМ, М, 2М, розмір 50/60).	23
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №12. Тема: Виконання натюрморту з орнаментом гіпсової розетки виконаний з природи на виявлення об'єму, пропорцій, простору,	24

площини, на цілісність зорового сприйняття (олівці різної м'якості і твердості Т, ТМ, М, 2М, розмір 50/60).	
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №13. Тема: Виконання натюрморту з орнаментом гіпсової розетки виконаний з натури на виявлення об'єму, пропорцій, простору, площини, на цілісність зорового сприйняття (олівці різної м'якості і твердості Т, ТМ, М, 2М, розмір 50/60).	25
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №14. Тема: Натюрморт з предметів побуту різних за матеріальністю з чітко вираженими просторовими планами.	26
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №15. Тема: Натюрморт з предметів побуту різних за матеріальністю з чітко вираженими просторовими планами.	27
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №16. Тема: Натюрморт з предметів побуту різних за матеріальністю з чітко вираженими просторовими планами.	28
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №17. Тема: Натюрморт з предметів побуту різних за матеріальністю з чітко вираженими просторовими планами.	29
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №18. Тема: Натюрморт з предметів побуту різних за матеріальністю з чітко вираженими просторовими планами.	30
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №19. Тема: Натюрморт з предметів побуту різних за матеріальністю з чітко вираженими просторовими планами.	31
МОДУЛЬ IV. ІНТЕР'ЄР, ЕКСТЕР'ЄР ПРИМІЩЕНЬ. НАТЮРМОРТ В ІНТЕР'ЄРІ	
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №1. Тема: Конструктивно-структурний рисунок кутового інтер'єру.	32
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №2. Тема: Конструктивно-структурний рисунок кутового інтер'єру.	33
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №3. Тема: Конструктивно-структурний рисунок кутового інтер'єру.	34
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №4. Тема: Конструктивно-структурний рисунок кутового інтер'єру.	35
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №5. Тема: Конструктивно-структурний рисунок кутового інтер'єру.	36
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №6. Тема: Конструктивно-структурний рисунок кутового інтер'єру.	37
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №7. Тема: Виконання натюрморту з натури з зображенням частини інтер'єру тематичний натюрморт з прядкою, предметів побуту великих і малих за розміром та драперією, на виявлення об'єму, пропорцій, простору, матеріальності, просторових та тонових співвідношень при штучному освітленні, на цілісність зорового сприйняття з застосуванням нетрадиційних матеріалів.	38
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №8. Тема: Виконання натюрморту з натури з зображенням частини інтер'єру тематичний натюрморт з прядкою, предметів побуту великих і малих за розміром та драперією, на виявлення об'єму, пропорцій, простору, матеріальності, просторових та тонових співвідношень при штучному освітленні, на цілісність зорового сприйняття з застосуванням нетрадиційних матеріалів.	39
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №9. Тема: Виконання натюрморту з натури з зображенням частини інтер'єру тематичний натюрморт з прядкою, предметів побуту великих і малих за розміром та драперією, на виявлення об'єму, пропорцій, простору, матеріальності, просторових та тонових співвідношень при штучному освітленні, на цілісність зорового сприйняття з застосуванням нетрадиційних матеріалів.	40
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №10. Тема: Виконання натюрморту з натури з зображенням частини інтер'єру тематичний натюрморт з прядкою, предметів побуту великих і малих за розміром та драперією, на виявлення об'єму, пропорцій, простору, матеріальності, просторових та тонових співвідношень при штучному освітленні, на цілісність зорового сприйняття з застосуванням нетрадиційних матеріалів.	41

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №11. Тема: Виконання натюрморту з натури з зображенням частини інтер'єру тематичний натюрморт з прядкою, предметів побуту великих і малих за розміром та драперією, на виявлення об'єму, пропорцій, простору, матеріальності, просторових та тонових співвідношень при штучному освітленні, на цілісність зорового сприйняття з застосуванням нетрадиційних матеріалів.	42
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №12. Тема: Виконання натюрморту з натури з зображенням частини інтер'єру тематичний натюрморт з прядкою, предметів побуту великих і малих за розміром та драперією, на виявлення об'єму, пропорцій, простору, матеріальності, просторових та тонових співвідношень при штучному освітленні, на цілісність зорового сприйняття з застосуванням нетрадиційних матеріалів.	43
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №13. Тема: Виконання натюрморту з гіпсовою вазою та 5-6 предметів побуту, драперією з зображенням частини інтер'єру (краєвид за вікном) на передача об'єму, пропорцій, на цілісність зорового сприйняття (поєднання різних графічних матеріалів, олівці різної м'якості і твердості Т, ТМ, М, 2М, розмір 50/60).	44
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №14. Тема: Виконання натюрморту з гіпсовою вазою та 5-6 предметів побуту, драперією з зображенням частини інтер'єру (краєвид за вікном) на передача об'єму, пропорцій, на цілісність зорового сприйняття (поєднання різних графічних матеріалів, олівці різної м'якості і твердості Т, ТМ, М, 2М, розмір 50/60).	45
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №15. Тема: Виконання натюрморту з гіпсовою вазою та 5-6 предметів побуту, драперією з зображенням частини інтер'єру (краєвид за вікном) на передача об'єму, пропорцій, на цілісність зорового сприйняття (поєднання різних графічних матеріалів, олівці різної м'якості і твердості Т, ТМ, М, 2М, розмір 50/60).	46
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №16. Тема: Виконання натюрморту з гіпсовою вазою та 5-6 предметів побуту, драперією з зображенням частини інтер'єру (краєвид за вікном) на передача об'єму, пропорцій, на цілісність зорового сприйняття (поєднання різних графічних матеріалів, олівці різної м'якості і твердості Т, ТМ, М, 2М, розмір 50/60).	47
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №17. Тема: Виконання натюрморту з гіпсовою вазою та 5-6 предметів побуту, драперією з зображенням частини інтер'єру (краєвид за вікном) на передача об'єму, пропорцій, на цілісність зорового сприйняття (поєднання різних графічних матеріалів, олівці різної м'якості і твердості Т, ТМ, М, 2М, розмір 50/60).	48
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №18. Тема: Виконання натюрморту з гіпсовою вазою та 5-6 предметів побуту, драперією з зображенням частини інтер'єру (краєвид за вікном) на передача об'єму, пропорцій, на цілісність зорового сприйняття (поєднання різних графічних матеріалів, олівці різної м'якості і твердості Т, ТМ, М, 2М, розмір 50/60).	49
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №19. Тема: Постановка в інтер'єрі предметів комбінованої форми вище лінії горизонту при штучному освітленні.	50
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №20. Тема: Постановка в інтер'єрі предметів комбінованої форми вище лінії горизонту при штучному освітленні.	51
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №21. Тема: Постановка в інтер'єрі предметів комбінованої форми вище лінії горизонту при штучному освітленні.	52
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №22. Тема: Постановка в інтер'єрі предметів комбінованої форми вище лінії горизонту при штучному освітленні.	53
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №23. Тема: Постановка в інтер'єрі предметів комбінованої форми вище лінії горизонту при штучному освітленні.	54
ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №24. Тема: Постановка в інтер'єрі предметів комбінованої форми вище лінії горизонту при штучному освітленні.	55
ЛІТЕРАТУРА	56

ВСТУП

Освітня компонента «Рисунок» посідає важливе місце у системі професійної підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності **A4.12 Середня освіта (Мистецтво. Образотворче мистецтво)**. Її зміст спрямований на формування базових художньо-практичних компетентностей майбутніх учителів мистецьких дисциплін, розвиток професійного мислення, просторового бачення та здатності до свідомого аналізу форми в образотворчій діяльності. Вивчення рисунку забезпечує засвоєння основних закономірностей побудови форми, пропорцій, перспективи, світлотіні та тональних відношень, а також опанування техніки роботи з графічними матеріалами. Особливого значення набуває формування здатності передавати на площині тривимірність предметного середовища засобами лінії та тону, з урахуванням конструктивної будови форми та умов освітлення.

Лабораторні роботи з освітньої компоненти «Рисунок» спрямовані на практичне засвоєння теоретичних основ академічного рисунку та розвиток професійних умінь здобувачів вищої освіти. У процесі їх виконання студенти набувають навичок конструктивного аналізу форми, вивчають закономірності побудови зображення на площині, удосконалюють уміння передавати пропорції, об'єм, простір, матеріальність і характер форми засобами лінії та світлотіні. Важливим аспектом є формування цілісного зорового сприйняття природи, уміння визначати композиційний центр, встановлювати тональні відношення та підпорядковувати деталі загальному рішення.

Інструктивно-методичні матеріали розроблено відповідно до робочої програми навчальної дисципліни «Рисунок» і призначено для організації лабораторних занять та самостійної роботи студентів. У матеріалах подано методичні рекомендації щодо підготовки до лабораторних робіт, опис послідовності виконання навчальних завдань з рисунку, вимоги до оформлення робіт, а також критерії оцінювання результатів навчально-творчої діяльності. Запропонована система лабораторних завдань охоплює основні етапи опанування академічного рисунку: виконання лінійних і тональних побудов, вивчення закономірностей світлотіні, передавання об'єму та простору, створення натюрмортів різного рівня складності, а також дослідження матеріальності форм і взаємодії світла з поверхнею предметів. Зміст інструктивно-методичних матеріалів спрямований на розвиток професійного мислення, формування навичок аналізу та узагальнення форми, а також підготовку майбутніх учителів до ефективної організації навчального процесу з образотворчого мистецтва в закладах освіти.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про критерії та порядок оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Житомирського державного університету імені Івана Франка згідно з Європейською кредитною трансферно-накопичувальною системою» https://zu.edu.ua/offic/ocinjuvannya_zvo.pdf

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти за всіма видами навчальних робіт проводиться за поточним, модульним та підсумковим контролем. Кожен здобувач вищої освіти має виконати обов'язкові завдання, передбачені інструктивно-методичними матеріалами до лабораторних робіт, методичними рекомендаціями до організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти, силабусом, навчальною та робочою програмою освітньої компоненти.

Результати навчальної діяльності здобувачів вищої освіти оцінюються в балах, відповідно до виду діяльності. Визначений мінімум балів, який необхідно набрати для отримання заліку в III -му та IV -му семестрах, зазначений в робочій програмі навчальної дисципліни.

Показники, що враховуються під час оцінювання

1. Композиційне вирішення: розміщення зображення на площині аркуша; визначення композиційного центру; рівновага та цілісність композиції; підпорядкування елементів загальному рішенню.
2. Конструктивна побудова і пропорції: правильність побудови форми (осі, симетрія, конструкція); точність пропорцій; взаємозв'язок частин і цілого; просторові співвідношення між предметами.
3. Передача об'єму засобами світлотіні: логіка світлотіньового моделювання (світло, півтінь, тінь, рефлекс); переконливість передачі об'єму; відповідність освітленню; цілісність світлотіньових мас.
4. Тональні відношення та цілісність: узгодженість тональних співвідношень; градації тону; підпорядкування деталей загальному тональному рішенню; цілісність зорового сприйняття.
5. Передача простору: глибина зображення; плановість (передній, середній, дальній план); перекриття; повітряна перспектива; взаємодія об'єктів у просторі.
6. Лінія та техніка рисунку: характер і виразність лінії; конструктивність лінійного рішення; культура штриха; володіння графітними матеріалами; узгодження лінії і тону.
7. Матеріальність та характер форми: передача пластики та структури форми; відчуття матеріалу (гіпс, тканина, побутові предмети); різниця фактур; переконливість поверхні.
8. Художня виразність та завершеність: цілісність і завершеність роботи; узагальнення; виділення головного; підпорядкування другорядного; загальна культура виконання.

Система бонусів

Передбачено додаткові бали за активність студента, та творчий підхід під час лабораторних занять, виставкова діяльність у всеукраїнських, міжнародних виставках, участь у творчих конкурсах Максимальна кількість балів: 10.

Критерії оцінювання

МОДУЛЬ III. АНІМАЛІСТИЧНИЙ ЖАНР. ПЕЙЗАЖ

№	Кількість години	Тема/Лабораторне заняття	СР	ЛР	МР
			100	100	100
1	2	Тема 1./ Лабораторне заняття 1	СР		
2	2	Тема 1./ Лабораторне заняття 2	СР		
3	2	Тема 1./ Лабораторне заняття 3	СР		
4	2	Тема 1./ Лабораторне заняття 4	СР		
5	2	Тема 1./ Лабораторне заняття 5	СР		
6	2	Тема 1./ Лабораторне заняття 6	СР		
7	2	Тема 1./ Лабораторне заняття 7		ЛР	
8	2	Тема 2./ Лабораторне заняття 8	СР		
9	2	Тема 2./ Лабораторне заняття 9	СР		
10	2	Тема 2./ Лабораторне заняття 10	СР		
11	2	Тема 2./ Лабораторне заняття 11	СР		
12	2	Тема 2./ Лабораторне заняття 12	СР		
13	2	Тема 2./ Лабораторне заняття 13		ЛР	
14	2	Тема 3./ Лабораторне заняття 14	СР		
15	2	Тема 3./ Лабораторне заняття 15	СР		
16	2	Тема 3./ Лабораторне заняття 16	СР		
17	2	Тема 3./ Лабораторне заняття 17	СР		
18	2	Тема 3./ Лабораторне заняття 18	СР		
19	2	Тема 3./ Лабораторне заняття 19			МР
Разом 38		Рейтинг	100		

Види оцінювання діяльності:

- СР - виконання самостійної роботи;
- ЛР - виконання лабораторної (аудиторної) роботи / неформальна освіта*;
- МР - виконання модульної роботи.

*Примітка: Положення про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти в Житомирському державному університеті імені Івана Франка (<https://zu.edu.ua/offic/pro-neformal.pdf>)

Критерії оцінювання
МОДУЛЬ IV. ІНТЕР'ЄР, ЕКСТЕР'ЄР ПРИМІЩЕНЬ. НАТЮРМОРТ В ІНТЕР'ЄРІ

№	Кількість години	Тема/Лабораторне заняття	СР	ЛР	МР
			100	100	100
1	2	Тема 4./ Лабораторне заняття 1	СР		
2	2	Тема 4./ Лабораторне заняття 2	СР		
3	2	Тема 4./ Лабораторне заняття 3	СР		
4	2	Тема 4./ Лабораторне заняття 4	СР		
5	2	Тема 4./ Лабораторне заняття 5	СР		
6	2	Тема 4./ Лабораторне заняття 6		ЛР	
7	2	Тема 5./ Лабораторне заняття 7	СР		
8	2	Тема 5./ Лабораторне заняття 8	СР		
9	2	Тема 5./ Лабораторне заняття 9	СР		
10	2	Тема 5./ Лабораторне заняття 10	СР		
11	2	Тема 5./ Лабораторне заняття 11	СР		
12	2	Тема 5./ Лабораторне заняття 12		ЛР	
13	2	Тема 6./ Лабораторне заняття 13	СР		
14	2	Тема 6./ Лабораторне заняття 14	СР		
15	2	Тема 6./ Лабораторне заняття 15	СР		
16	2	Тема 6./ Лабораторне заняття 16	СР		
17	2	Тема 6./ Лабораторне заняття 17	СР		
18	2	Тема 6./ Лабораторне заняття 18		ЛР	
19	2	Тема 7./ Лабораторне заняття 19	СР		
20	2	Тема 7./ Лабораторне заняття 20	СР		
21	2	Тема 7./ Лабораторне заняття 21	СР		
22	2	Тема 7./ Лабораторне заняття 22	СР		
23	2	Тема 7./ Лабораторне заняття 23	СР		
24	2	Тема 7./ Лабораторне заняття 24			МР
Разом 48		Рейтинг	100		

Види оцінювання діяльності:

- СР - виконання самостійної роботи;
- ЛР - виконання лабораторної (аудиторної) роботи / неформальна освіта*;
- МР - виконання модульної роботи.

*Примітка: Положення про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти в Житомирському державному університеті імені Івана Франка (<https://zu.edu.ua/offic/pro-neformal.pdf>)

Шкала оцінювання знань здобувачів вищої освіти

Оцінка за університетською шкалою		Оцінка в балах	Оцінка за шкалою ECTS	
Екзамен	Залік		Оцінка	Пояснення
<i>Відмінно</i>	Зараховано	90-100	A	Здобувач демонструє високий рівень академічної підготовки з рисунку. Роботи виконані технічно. Конструкція форми побудована правильно, пропорції точні. Об'єм і простір переконливо передані засобами світлотіні. Тональні відношення цілісні та узгоджені. Лінія виразна, варіативна та конструктивно обґрунтована. Впевнено передано матеріальність і характер форми. Робота відзначається цілісністю, та художньою виразністю. Допускаються лише незначні неточності.
		82-89	B	Робота виконана на достатньо високому рівні. Основні пропорції та конструкція форми передані правильно. Об'єм і простір читаються, світлотінь вирішена загалом вірно. Тональні відношення переважно узгоджені. Лінія достатньо впевнена, але місцями втрачає конструктивність або виразність. Можливі незначні помилки у передачі матеріальності або цілісності форми.
		74-81	C	Робота загалом виконана правильно, але містить помилки. Пропорції або конструкція частково неточні. Передача об'єму та простору недостатньо переконлива. Світлотінь використана, але тональні відношення не завжди узгоджені. Лінія місцями невпевнена або формальна. Бракує цілісності та пластичності форми.
<i>Добре</i>				

<i>Задовільно</i>		64-73	D	Робота виконана на базовому рівні. Спостерігаються помилки у пропорціях і конструкції. Об'єм передано слабо, світлотінь фрагментарна або несистемна. Простір майже не читається. Тональні відношення порушені. Лінія невпевнена, одноманітна або випадкова. Композиція частково порушена, художня виразність низька.
		60-63	E	Робота відповідає мінімальним вимогам. Присутні базові спроби побудови форми, але з суттєвими помилками. Пропорції неточні, конструкція порушена. Світлотінь практично не організована. Відсутня цілісність тонального рішення. Лінія слабка та неконтрольована.
<i>Незадовільно</i>	Незараховано	35-59	FX	Робота виконана на низькому рівні. Значні помилки у побудові форми, пропорціях і конструкції. Відсутнє розуміння світлотіні та передачі об'єму. Простір не організований. Лінія хаотична. Робота не має композиційної цілісності. Студент частково володіє базовими навичками та потребує повторного виконання завдання.
		1-34	F	Відсутнє розуміння основ рисунку: конструкції, пропорцій, світлотіні та простору. Не сформовані базові навички роботи з графічними матеріалами. Необхідне повторне вивчення курсу.

Підсумкова оцінка з вивчених модулів (ПОМ) розраховується:

№ модулю	М _{%п} (відсоткове значення модулю навчальної компоненти)
Модуль I	М _{%I} = (30 %)
Модуль II	М _{%II} = (30 %)
Сума	60

ЕКЗАМЕН

Оскільки формою підсумкового контролю освітньої компоненти є екзамен, то здобувачі вищої освіти в яких підсумкова оцінка з вивчених модулів (ПОМ) за семестр становить 60 і більше балів, мають право не складати екзамен. У такому разі підсумкова оцінка з вивчених модулів (ПОМ) = Екзаменаційній оцінці (ЕО) = Підсумковій оцінці (ПО).

$$ПОМ = ЕО = ПО$$

У випадку складання екзамену підсумкова оцінка (ПО) визначається як середнє арифметичне балів підсумкової оцінки з вивчених модулів (ПОМ) та екзаменаційної оцінки (ЕО).

$$ПО = (ПОМ + ЕО) / 2$$

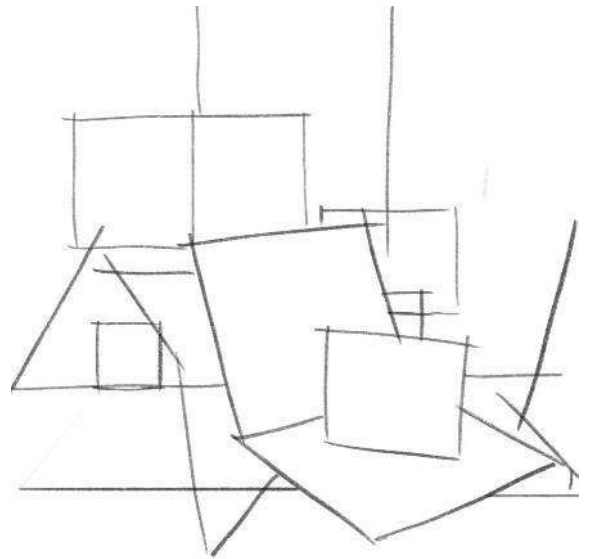
Теми лабораторних занять та кількість годин

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль III. Анімалістичний жанр. Пейзаж		
1	Виконання натюрморту архітектурних деталей – капітелі доричного ордеру та 5 -6 предметів побуту, драперії з натури на передача об'єму, пропорцій, на цілісність зорового сприйняття (олівці різної м'якості і твердості Т, ТМ, М, 2М, розмір 50/60).	14
2	Виконання натюрморту з орнаментом гіпсової розетки виконаний з натури на виявлення об'єму, пропорцій, простору, площини, на цілісність зорового сприйняття (олівці різної м'якості і твердості Т, ТМ, М, 2М, розмір 50/60).	12
3	Натюрморт з предметів побуту різних за матеріальністю з чітко вираженими просторовими планами.	12
Модуль IV. Інтер'єр, екстер'єр приміщень. Натюрморт в інтер'єрі		
4	Конструктивно-структурний рисунок кутового інтер'єру.	12
5	Виконання натюрморту з натури з зображенням частини інтер'єру тематичний натюрморт з прядкою, предметів побуту великих і малих за розміром та драперією, на виявлення об'єму, пропорцій, простору, матеріальності, просторових та тонових співвідношень при штучному освітленні, на цілісність зорового сприйняття з застосуванням нетрадиційних матеріалів.	12
6	Виконання натюрморту з гіпсовою вазою та 5-6 предметів побуту, драперією з зображенням частини інтер'єру (краєвид за вікном) на передача об'єму, пропорцій, на цілісність зорового сприйняття (поєднання різних графічних матеріалів, олівці різної м'якості і твердості Т, ТМ, М, 2М, розмір 50/60).	12
7	Постановка в інтер'єрі предметів комбінованої форми вище лінії горизонту при штучному освітленні.	12
Всього:		86

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №1

Тема: Виконання натюрморту архітектурних деталей – капітелі доричного ордеру та 5 -6 предметів побуту, драперії з натури на передача об'єму, пропорцій, на цілісність зорового сприйняття (олівці різної м'якості Т, ТМ, М, 2М, розмір 50/60).

Мета: сформувати навички аналізу натури, визначення композиційного центру, вибору формату та розміщення зображення на площині аркуша.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50x60 см

Кількість занять: 7 (по 2 години)

Заняття 1. Аналіз постановки та композиційне розміщення

Зміст роботи:

- Ознайомлення з натюрмотною постановкою.
- Аналіз характеру форми (архітектурна деталь, побутові предмети, драперія).
- Визначення композиційного центру.
- Аналіз освітлення та загальних світлотіньових мас.
- Вибір формату та розміщення зображення.
- Намітка загальних пропорцій.

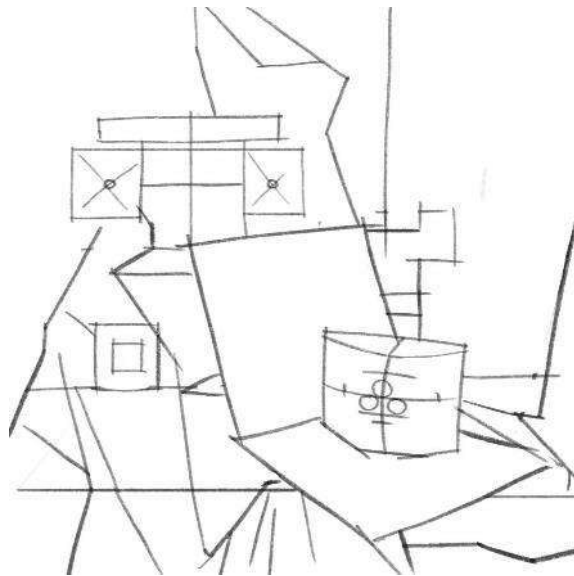
Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №2

Тема: Виконання натюрморту архітектурних деталей – капітелі доричного ордеру та 5-6 предметів побуту, драперії з натури на передачу об'єму, пропорцій, на цілісність зорового сприйняття (олівці різної м'якості Т, ТМ, М, 2М, розмір 50/60).

Мета: сформувати вміння конструктивно будувати складну форму, точно передавати пропорції та встановлювати просторові зв'язки між предметами на основі аналізу натури.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50x60 см

Кількість занять: 7 (по 2 години)

Заняття 2. Конструктивна побудова та уточнення пропорцій

Зміст роботи:

- Уточнення загальних пропорцій між предметами.
- Конструктивна побудова капітелі (виявлення основних об'ємів).
- Побудова предметів побуту через прості геометричні форми.
- Встановлення просторових зв'язків між об'єктами.
- Уточнення перспективних скорочень.
- Лінійне опрацювання форми без деталізації.

Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №3

Тема: Виконання натюрморту архітектурних деталей – капітелі доричного ордеру та 5 -6 предметів побуту, драперії з натури на передача об'єму, пропорцій, на цілісність зорового сприйняття (олівці різної м'якості Т, ТМ, М, 2М, розмір 50/60).

Мета: сформувати навички цілісного бачення світлотіньових мас, вміння визначати основні тональні відношення та початково моделювати об'єм засобами тону.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50x60 см

Кількість занять: 7 (по 2 години)

Заняття 3. Введення світлотіні та загальні тональні відношення

Зміст роботи:

- Визначення джерела світла.
- Поділ зображення на основні світлотіньові маси.
- Легке введення тону без деталізації.
- Встановлення загальних тональних співвідношень між предметами.
- Початок моделювання об'єму великих форм.
- Узгодження світлотіньових мас у межах всієї композиції.

Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №4

Тема: Виконання натюрморту архітектурних деталей – капітелі доричного ордеру та 5 -6 предметів побуту, драперії з натури на передача об'єму, пропорцій, на цілісність зорового сприйняття (олівці різної м'якості Т, ТМ, М, 2М, розмір 50/60).

Мета: розвинути вміння переконливо моделювати об'єм засобами світлотіні, уточнювати тональні відношення та передавати просторову глибину зображення.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50х60 см

Кількість занять: 7 (по 2 години)

Заняття 4. Розвиток об'єму та простору

Зміст роботи:

- Поглиблення загальних тональних відношень.
- Моделювання форми засобами світлотіні.
- Уточнення переходів світло-півтінь-тінь-рефлекс.
- Передача простору (плани, перекриття, глибина).
- Виділення композиційного центру.
- Робота над виразністю лінії та тону.
- Початок передачі матеріальності форм.

Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №5

Тема: Виконання натюрморту архітектурних деталей – капітелі доричного ордеру та 5-6 предметів побуту, драперії з натури на передача об'єму, пропорцій, на цілісність зорового сприйняття (олівці різної м'якості Т, ТМ, М, 2М, розмір 50/60).

Мета: сформувати вміння передавати характер форми, матеріальність і фактуру предметів, зберігаючи цілісність тонального та композиційного рішення.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50х60 см

Кількість занять: 7 (по 2 години)

Заняття 5. Деталізація та матеріальність форм

Зміст роботи:

- Уточнення характеру форми кожного предмета.
- Пропрацювання деталей капітелі (пластика, ритм, конструктивні особливості).
- Передача фактур (гіпс, тканина, побутові предмети).
- Робота з лінією як засобом підсилення форми.
- Узгодження деталей із загальним тональним рішенням.
- Уникнення дроблення зображення.

Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №6

Тема: Виконання натюрморту архітектурних деталей – капітелі доричного ордеру та 5 -6 предметів побуту, драперії з натури на передача об'єму, пропорцій, на цілісність зорового сприйняття (олівці різної м'якості Т, ТМ, М, 2М, розмір 50/60).

Мета: сформувати вміння узагальнювати зображення, підпорядковувати деталі загальному рішенню та досягати цілісності тональної і просторової організації рисунку.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50х60 см

Кількість занять: 7 (по 2 години)

Заняття 6. Узагальнення та завершення роботи над формами

Зміст роботи:

- Узагальнення тональних відношень у межах всієї роботи.
- Підсилення композиційного центру.
- Вирівнювання контрастів (підсилення або пом'якшення).
- Досягнення цілісності зображення.
- Усунення зайвих або випадкових деталей.
- Підготовка до завершення роботи.

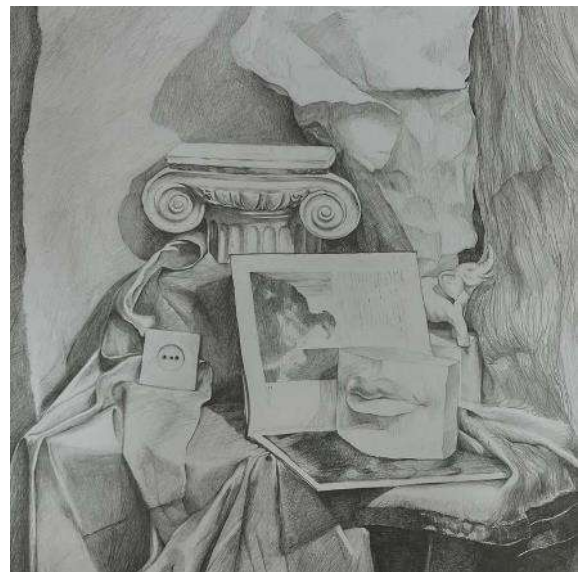
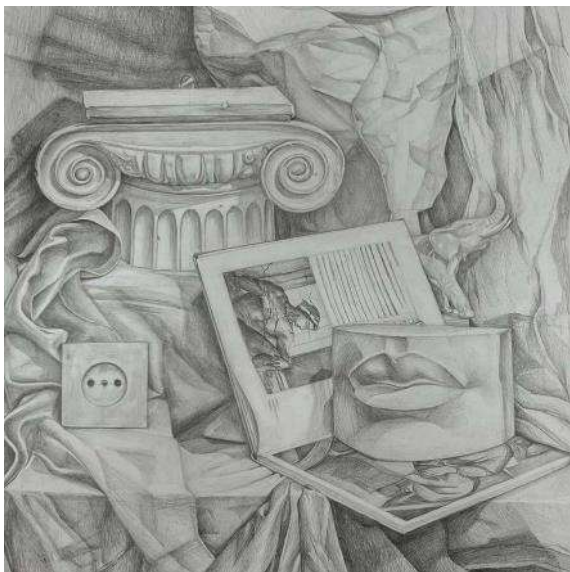
Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №7

Тема: Виконання натюрморту архітектурних деталей – капітелі доричного ордеру та 5 -6 предметів побуту, драперії з натури на передача об'єму, пропорцій, на цілісність зорового сприйняття (олівці різної м'якості і твердості Т, ТМ, М, 2М, розмір 50/60).

Мета: сформувати вміння фіналізувати рисунок, досягати цілісності зображення та здійснювати критичний аналіз власної роботи відповідно до критеріїв оцінювання.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50x60 см

Кількість занять: 7 (по 2 години)

Заняття 7. Завершення роботи та підсумковий аналіз

Зміст роботи:

- Уточнення тональних відношень.
- Узгодження світлотіньових мас.
- Досягнення цілісності зображення.
- Остаточне узагальнення форми.
- Підпорядкування деталей загальному.
- Завершення передачі матеріальності та фактур.
- Самоаналіз виконаної роботи (відповідно до критеріїв оцінювання).
- Підготовка роботи до здачі.

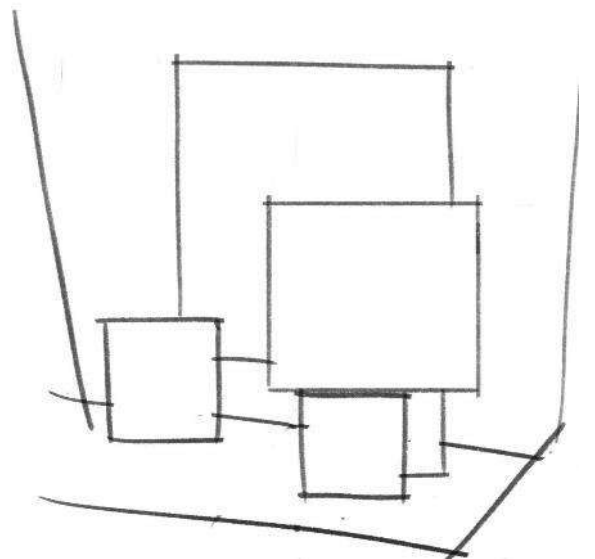
Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №8

Тема: Виконання натюрморту з орнаментом гіпсової розетки виконаний з натури на виявлення об'єму, пропорцій, простору, площини, на цілісність зорового сприйняття (олівці різної м'якості і твердості Т, ТМ, М, 2М, розмір 50/60).

Мета: сформувати навички аналізу орнаментальної форми, визначення композиційного центру та розміщення зображення на площині аркуша.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50x60 см

Кількість занять: 6 (по 2 години)

Заняття 1. Аналіз постановки та композиційне розміщення

Зміст роботи:

- Ознайомлення з постановкою (гіпсова розетка, предмети, драперія).
- Аналіз орнаменту (ритм, симетрія, структура).
- Визначення композиційного центру.
- Аналіз освітлення та великих світлотіньових мас.
- Вибір формату та розміщення зображення.
- Виконання 2–3 композиційних ескізів.
- Легкий лінійний набір на основному аркуші.

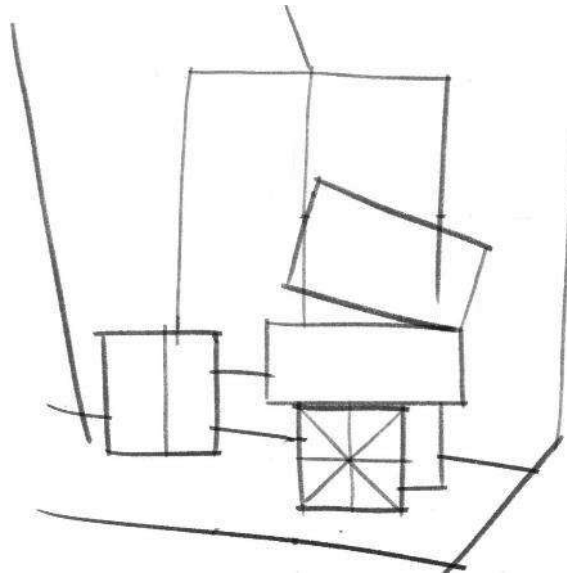
Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №9

Тема: Виконання натюрморту з орнаментом гіпсової розетки виконаний з натури на виявлення об'єму, пропорцій, простору, площини, на цілісність зорового сприйняття (олівці різної м'якості і твердості Т, ТМ, М, 2М, розмір 50/60).

Мета: сформувати вміння конструктивно будувати орнаментальну форму, передавати симетрію, пропорції та ритмічну організацію елементів.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50х60 см

Кількість занять: 6 (по 2 години)

Заняття 2. Конструктивна побудова та пропорції орнаменту

Зміст роботи:

- Побудова загальної форми розетки (коло, осі симетрії).
- Поділ на основні орнаментальні сегменти.
- Визначення пропорцій елементів орнаменту.
- Конструктивна побудова деталей через прості форми.
- Побудова предметів натюрморту.
- Встановлення просторових зв'язків.
- Лінійне опрацювання без тону.

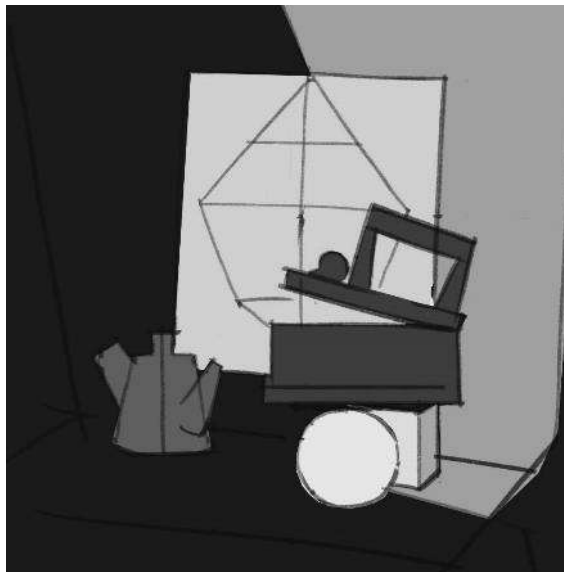
Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №10

Тема: Виконання натюрморту з орнаментом гіпсової розетки виконаний з натури на виявлення об'єму, пропорцій, простору, площини, на цілісність зорового сприйняття (олівці різної м'якості і твердості Т, ТМ, М, 2М, розмір 50/60).

Мета: сформувати навички бачення світлотіньових мас і встановлення загальних тональних відношень у складній орнаментальній формі.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50х60 см

Кількість занять: 6 (по 2 години)

Заняття 3. Введення світлотіні та основні тональні відношення

Зміст роботи:

- Визначення джерела світла.
- Поділ на світло, півтінь, тінь, рефлекси.
- Легке введення тону без деталізації.
- Виявлення великих тональних мас.
- Початок моделювання об'єму розетки.
- Узгодження тону між розеткою та іншими предметами.

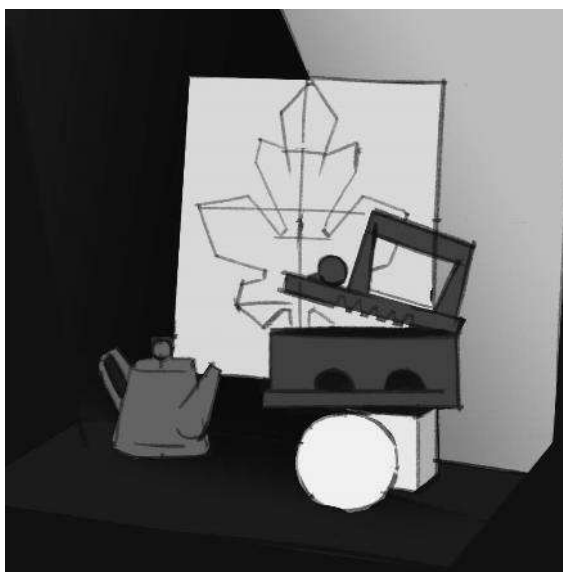
Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №11

Тема: Виконання натюрморту з орнаментом гіпсової розетки виконаний з натури на виявлення об'єму, пропорцій, простору, площини, на цілісність зорового сприйняття (олівці різної м'якості і твердості Т, ТМ, М, 2М, розмір 50/60).

Мета: розвинути вміння передавати об'єм складної орнаментальної форми та підкреслювати ритмічну організацію елементів.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50х60 см

Кількість занять: 6 (по 2 години)

Заняття 4. Розвиток об'єму та ритму форми

Зміст роботи:

- Поглиблення тональних відношень.
- Моделювання об'єму елементів орнаменту.
- Уточнення переходів світлотіні.
- Підкреслення ритму (повторюваність форм).
- Передача простору (плани, перекриття).
- Виділення композиційного центру.

Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №12

Тема: Виконання натюрморту з орнаментом гіпсової розетки виконаний з натури на виявлення об'єму, пропорцій, простору, площини, на цілісність зорового сприйняття (олівці різної м'якості і твердості Т, ТМ, М, 2М, розмір 50/60).

Мета: сформувати навички деталізації орнаменту та передачі матеріальності гіпсу при збереженні цілісності зображення.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50х60 см

Кількість занять: 6 (по 2 години)

Заняття 5. Деталізація та матеріальність

Зміст роботи:

- Уточнення деталей орнаменту.
- Передача пластики гіпсової поверхні.
- Робота з фактурою (гладка поверхня, світлові переходи).
- Узгодження деталей із загальним тоном.
- Робота з лінією та штрихом по формі.
- Контроль цілісності.

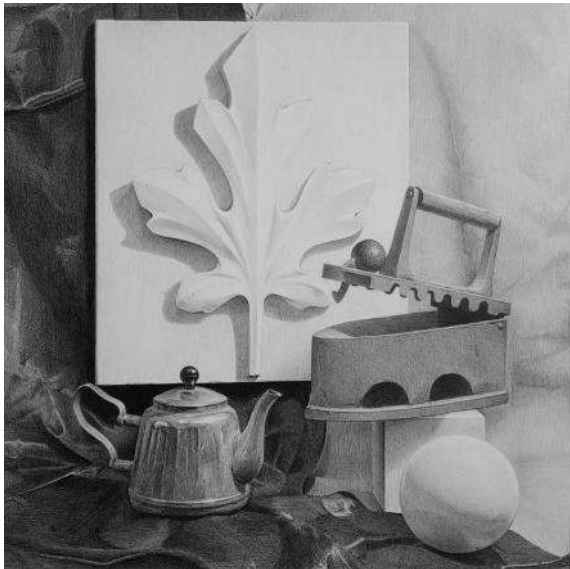
Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №13

Тема: Виконання натюрморту з орнаментом гіпсової розетки виконаний з натури на виявлення об'єму, пропорцій, простору, площини, на цілісність зорового сприйняття (олівці різної м'якості і твердості Т, ТМ, М, 2М, розмір 50/60).

Мета: сформувати вміння узагальнювати складну форму, досягати цілісності зображення та здійснювати критичний аналіз роботи.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50x60 см

Кількість занять: 6 (по 2 години)

Заняття 6. Узагальнення, завершення та аналіз роботи

Зміст роботи:

- Узагальнення тональних відношень.
- Підсилення композиційного центру.
- Вирівнювання контрастів.
- Підпорядкування деталей загальному рішення.
- Завершення роботи.
- Самоаналіз.

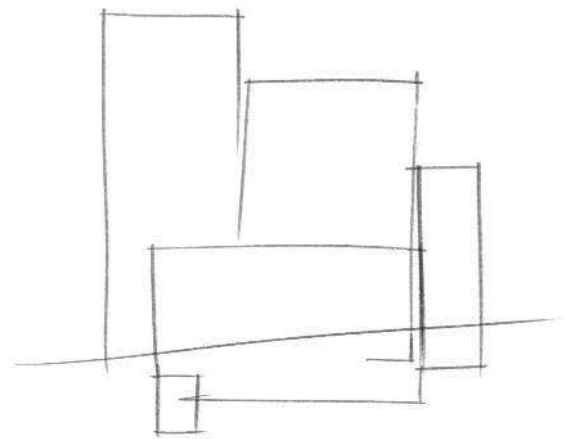
Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №14

Тема: Натюрморт з предметів побуту різних за матеріальністю з чітко вираженими просторовими планами.

Мета: сформувати навички аналізу натури, визначення просторових планів та композиційного розміщення предметів на площині аркуша.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50x60 см

Кількість занять: 6 (по 2 години)

Заняття 1. Аналіз постановки та композиційне розміщення

Зміст роботи:

- Ознайомлення з постановкою.
- Аналіз матеріальності предметів (скло, метал, тканина, кераміка тощо).
- Визначення просторових планів (передній, середній, дальній).
- Визначення композиційного центру.
- Аналіз освітлення.
- Виконання 2–3 композиційних ескізів.
- Легкий лінійний набір на основному аркуші.

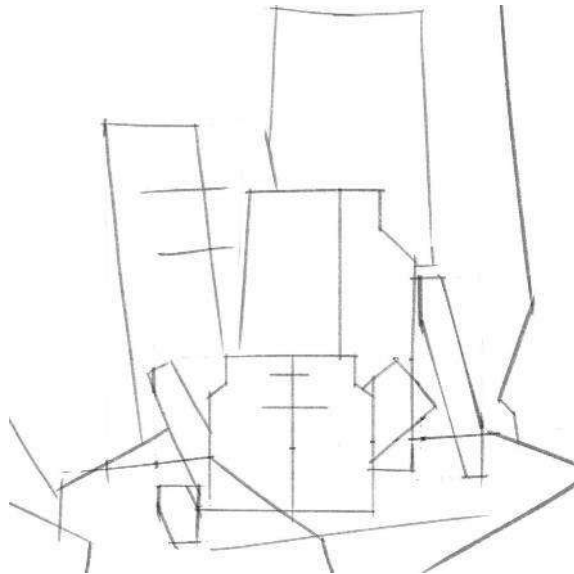
Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №15

Тема: Натюрморт з предметів побуту різних за матеріальністю з чітко вираженими просторовими планами.

Мета: сформувати вміння точно передавати пропорції, конструкцію предметів і їх розміщення у просторі.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50x60 см

Кількість занять: 6 (по 2 години)

Заняття 2. Конструктивна побудова та просторові співвідношення

Зміст роботи:

- Уточнення пропорцій предметів.
- Побудова форм через геометричні об'єми.
- Встановлення просторових зв'язків між предметами.
- Уточнення перспективи.
- Визначення положення предметів у різних планах.
- Лінійне опрацювання без введення тону.

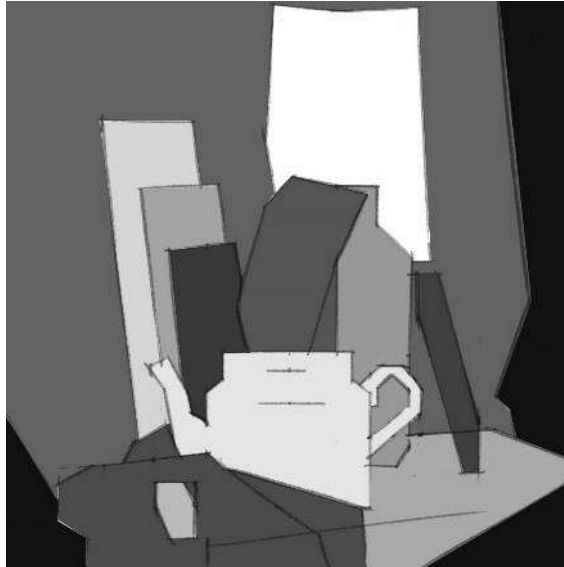
Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №16

Тема: Натюрморт з предметів побуту різних за матеріальністю з чітко вираженими просторовими планами.

Мета: сформувати навички визначення основних світлотіньових мас і встановлення загальної тональної ієрархії відповідно до просторових планів.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50x60 см

Кількість занять: 6 (по 2 години)

Заняття 3. Введення світлотіні та загальні тональні відношення

Зміст роботи:

- Визначення джерела світла.
- Поділ на світло, півтінь, тінь.
- Легке введення тону.
- Встановлення тональних відношень між планами.
- Початок моделювання об'єму.
- Узгодження світлотіньових мас у всій роботі.

Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №17

Тема: Натюрморт з предметів побуту різних за матеріальністю з чітко вираженими просторовими планами.

Мета: розвинути вміння передавати об'єм предметів і просторову глибину через тональні контрасти та плановість.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50x60 см

Кількість занять: 6 (по 2 години)

Заняття 4. Розвиток об'єму та просторової глибини

Зміст роботи:

- Поглиблення тональних відношень.
- Моделювання об'єму.
- Передача різниці між планами: передній – контрастніший / дальній - м'якший.
- Передача перекриттів.
- Виділення композиційного центру.
- Початок передачі матеріальності.

Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №18

Тема: Натюрморт з предметів побуту різних за матеріальністю з чітко вираженими просторовими планами.

Мета: сформувати навички передачі різних матеріалів та фактур при збереженні просторової і тональної цілісності.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50x60 см

Кількість занять: 6 (по 2 години)

Заняття 5. Деталізація та передача матеріальності

Зміст роботи:

- Уточнення форми предметів.
- Передача матеріальності: скло (прозорість, рефлекси) / метал (блиск, контраст) / тканина (м'якість, складки) / кераміка (гладкість).
- Робота зі штрихом відповідно до форми.
- Узгодження деталей із планами.
- Уникнення перевантаження деталями.

Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №19

Тема: Натюрморт з предметів побуту різних за матеріальністю з чітко вираженими просторовими планами.

Мета: сформувати вміння узагальнювати зображення, підпорядковувати деталі просторовій логіці та оцінювати власну роботу.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50x60 см

Кількість занять: 6 (по 2 години)

Заняття 6. Узагальнення, завершення та аналіз роботи

Зміст роботи:

- Узагальнення тональних відношень.
- Підсилення композиційного центру.
- Вирівнювання контрастів.
- Узгодження планів у єдину систему.
- Завершення роботи.
- Самоаналіз.

Дата:

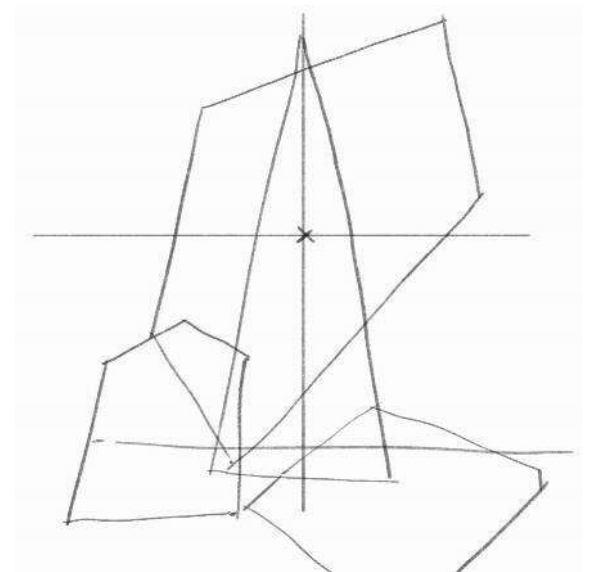
Підпис викладача:

МОДУЛЬ IV. ІНТЕР'ЄР, ЕКСТЕР'ЄР ПРИМІЩЕНЬ. НАТЮРМОРТ В
ІНТЕР'ЄРІ

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №1

Тема: Конструктивно-структурний рисунок кутового інтер'єру.

Мета: сформувати навички аналізу просторового середовища, визначення точки зору, лінії горизонту та композиційного розміщення інтер'єру на площині аркуша.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50х60 см

Кількість занять: 6 (по 2 години)

Заняття 1. Аналіз інтер'єру та композиційне визначення

Зміст роботи:

- Ознайомлення з інтер'єром (кутове розташування).
- Визначення точки зору.
- Визначення лінії горизонту.
- Визначення основних напрямків перспективи.
- Аналіз композиції (з'ясування, що головне).
- Виконання 2-3 композиційних ескізів.
- Легкий лінійний набір на основному аркуші.

Дата:

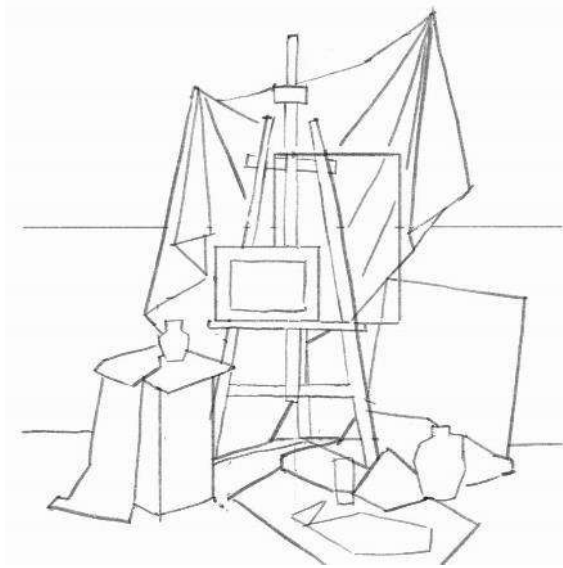
Підпис викладача:

МОДУЛЬ IV. ІНТЕР'ЄР, ЕКСТЕР'ЄР ПРИМІЩЕНЬ. НАТЮРМОРТ В
ІНТЕР'ЄРІ

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №3

Тема: Конструктивно-структурний рисунок кутового інтер'єру.

Мета: сформувати вміння конструктивно вписувати предмети в простір інтер'єру з урахуванням перспективи та масштабу.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50x60 см

Кількість занять: 6 (по 2 години)

Заняття 3. Конструктивна побудова предметів інтер'єру

Зміст роботи:

- Розміщення меблів та об'єктів у просторі.
- Побудова предметів через геометричні форми.
- Узгодження з точками сходження.
- Визначення масштабу предметів.
- Уточнення пропорцій.
- Конструктивне опрацювання без тону.

Дата:

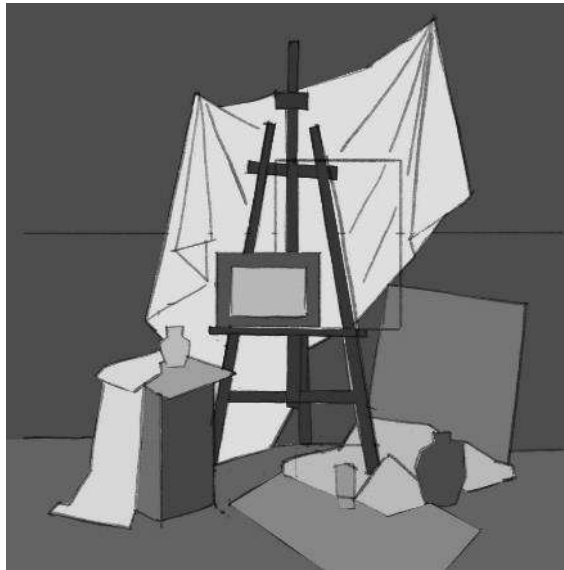
Підпис викладача:

МОДУЛЬ IV. ІНТЕР'ЄР, ЕКСТЕР'ЄР ПРИМІЩЕНЬ. НАТЮРМОРТ В
ІНТЕР'ЄРІ

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №4

Тема: Конструктивно-структурний рисунок кутового інтер'єру.

Мета: сформувати навички передачі простору та об'єму інтер'єру засобами світлотіні та тональних відношень.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50х60 см

Кількість занять: 6 (по 2 години)

Заняття 4. Введення світлотіні та просторових планів

Зміст роботи:

- Визначення джерела світла.
- Поділ на світло і тінь.
- Легке введення тону.
- Виявлення великих площин.
- Передача глибини простору.
- Узгодження тональних мас.

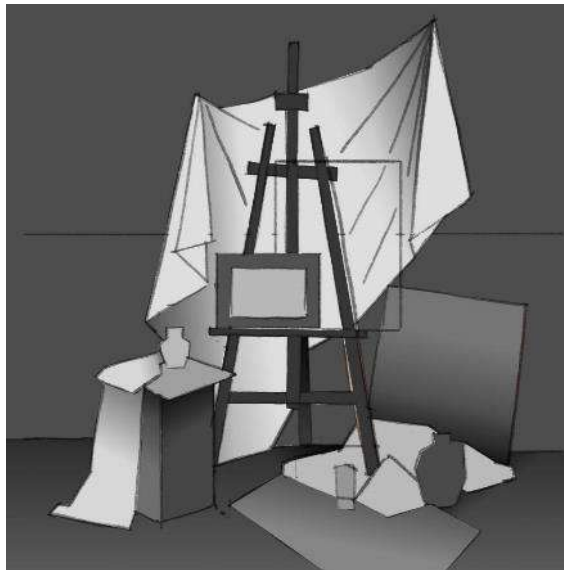
Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №5

Тема: Конструктивно-структурний рисунок кутового інтер'єру.

Мета: розвинути вміння передавати просторову глибину, матеріальність та характер інтер'єру при збереженні конструктивної основи.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50х60 см

Кількість занять: 6 (по 2 години)

Заняття 5. Розвиток простору та деталізація

Зміст роботи:

- Поглиблення тональних відношень.
- Уточнення просторових планів.
- Деталізація предметів інтер'єру.
- Передача матеріальності (дерево, тканина, стіни).
- Підпорядкування деталей перспективі.
- Виділення композиційного центру.

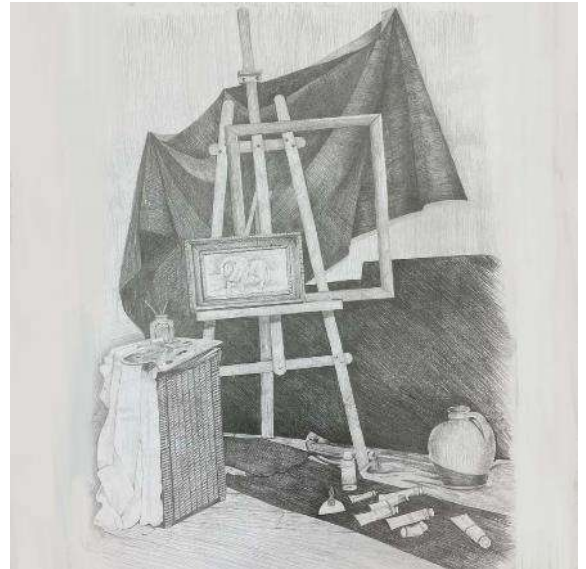
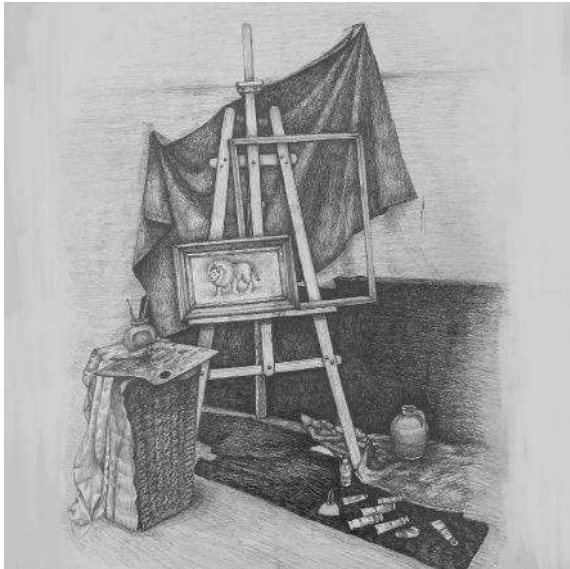
Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №6

Тема: Конструктивно-структурний рисунок кутового інтер'єру.

Мета: сформувати вміння узагальнювати просторове зображення, досягати цілісності та оцінювати правильність побудови інтер'єру.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50х60 см

Кількість занять: 6 (по 2 години)

Заняття 6. Узагальнення, завершення та аналіз

Зміст роботи:

- Узагальнення тональних відношень.
- Перевірка перспективної побудови.
- Вирівнювання контрастів.
- Підпорядкування деталей загальному рішенню.
- Завершення роботи.
- Самоаналіз.

Дата:

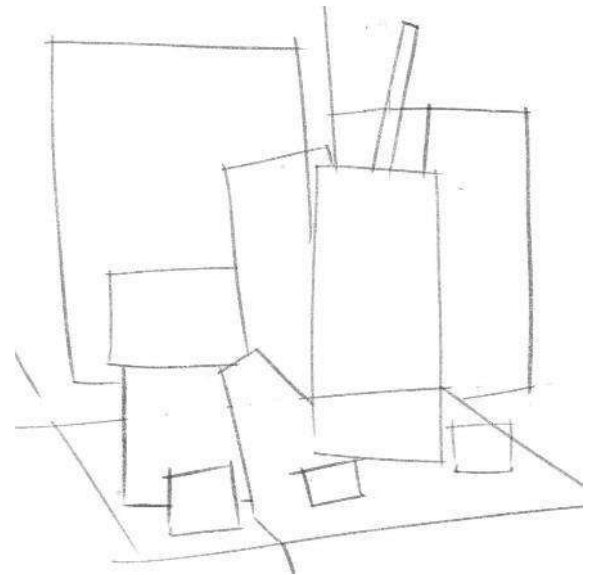
Підпис викладача:

МОДУЛЬ IV. ІНТЕР'ЄР, ЕКСТЕР'ЄР ПРИМІЩЕНЬ. НАТЮРМОРТ В ІНТЕР'ЄРІ

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №7

Тема: Виконання натюрморту з натури з зображенням частини інтер'єру тематичний натюрморт з прядкою, предметів побуту великих і малих за розміром та драперією, на виявлення об'єму, пропорцій, простору, матеріальності, просторових та тонових співвідношень при штучному освітленні, на цілісність зорового сприйняття з застосуванням нетрадиційних матеріалів.

Мета: сформувати навички комплексного аналізу складної постановки, визначення композиційного центру та організації зображення на площині.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50х60 см

Кількість занять: 6 (по 2 години)

Заняття 1. Аналіз постановки та композиційне вирішення

Зміст роботи:

- Ознайомлення з постановкою (предмети, частина інтер'єру, драперія).
- Аналіз тематичної єдності композиції.
- Визначення композиційного центру.
- Аналіз штучного освітлення (напрямок, контраст).
- Визначення масштабних співвідношень (велике / мале).
- Виконання 2-3 композиційних ескізів.
- Легкий лінійний набір на основному аркуші.

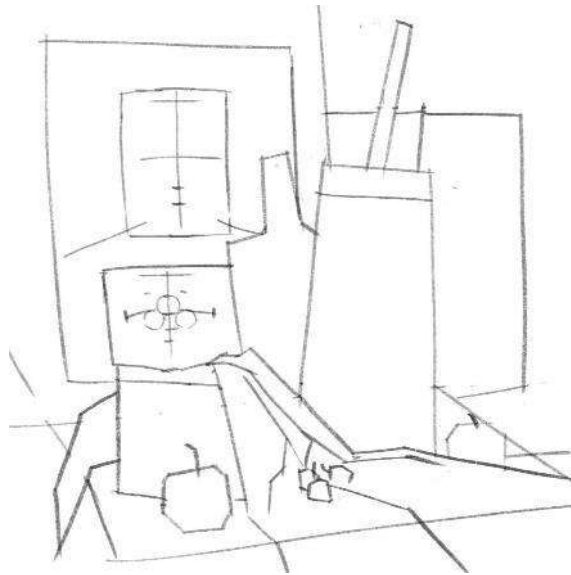
Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №8

Тема: Виконання натюрморту з натури з зображенням частини інтер'єру тематичний натюрморт з прядкою, предметів побуту великих і малих за розміром та драперією, на виявлення об'єму, пропорцій, простору, матеріальності, просторових та тонових співвідношень при штучному освітленні, на цілісність зорового сприйняття з застосуванням нетрадиційних матеріалів.

Мета: сформувати вміння конструктивно будувати складну форму та організувати простір із урахуванням інтер'єрного середовища.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50х60 см

Кількість занять: 6 (по 2 години)

Заняття 2. Конструктивна побудова та просторова організація

Зміст роботи:

- Уточнення пропорцій усіх об'єктів.
- Конструктивна побудова складної форми.
- Побудова предметів різного масштабу.
- Включення елементів інтер'єру (площини, перспективні напрямки).
- Встановлення просторових зв'язків.
- Уточнення перспективи.
- Лінійне опрацювання без тону.

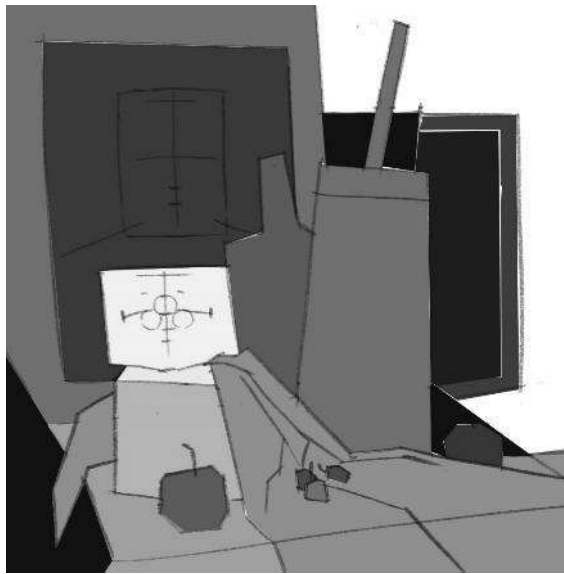
Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №9

Тема: Виконання натюрморту з натури з зображенням частини інтер'єру тематичний натюрморт з прядкою, предметів побуту великих і малих за розміром та драперією, на виявлення об'єму, пропорцій, простору, матеріальності, просторових та тонових співвідношень при штучному освітленні, на цілісність зорового сприйняття з застосуванням нетрадиційних матеріалів.

Мета: сформувати навички передачі складних світлотіньових відношень при штучному освітленні та встановлення загальної тональної системи.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50x60 см

Кількість занять: 6 (по 2 години)

Заняття 3. Введення світлотіні при штучному освітленні

Зміст роботи:

- Визначення джерела штучного світла.
- Аналіз контрастності освітлення.
- Поділ на світло, півтінь, тінь, рефлекси.
- Легке введення тону.
- Виявлення великих світлотіньових мас.
- Узгодження тону в межах всієї композиції.

Дата:

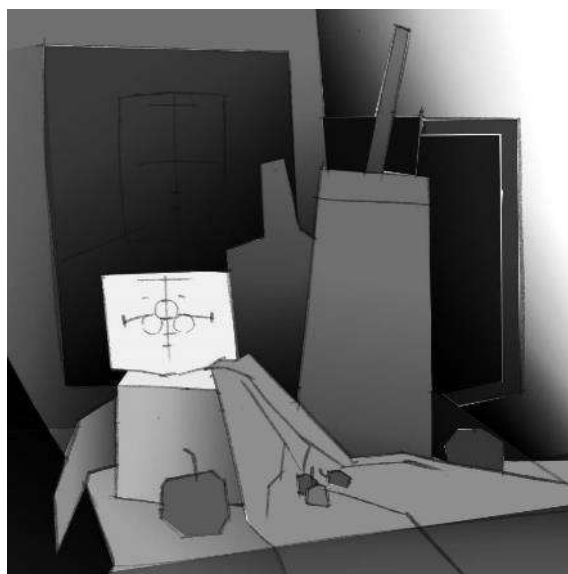
Підпис викладача:

МОДУЛЬ IV. ІНТЕР'ЄР, ЕКСТЕР'ЄР ПРИМІЩЕНЬ. НАТЮРМОРТ В
ІНТЕР'ЄРІ

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №10

Тема: Виконання натюрморту з натури з зображенням частини інтер'єру тематичний натюрморт з прядкою, предметів побуту великих і малих за розміром та драперією, на виявлення об'єму, пропорцій, простору, матеріальності, просторових та тонових співвідношень при штучному освітленні, на цілісність зорового сприйняття з застосуванням нетрадиційних матеріалів.

Мета: розвинути вміння передавати об'єм, просторову глибину та матеріальність предметів у складній композиції.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50х60 см

Кількість занять: 6 (по 2 години)

Заняття 4. Розвиток об'єму, простору та матеріальності

Зміст роботи:

- Поглиблення тональних відношень.
- Моделювання об'єму форм.
- Передача просторових планів.
- Початок передачі матеріальності: дерево / драперія / інші поверхні.
- Узгодження світлотіні з матеріалом.
- Виділення композиційного центру.

Дата:

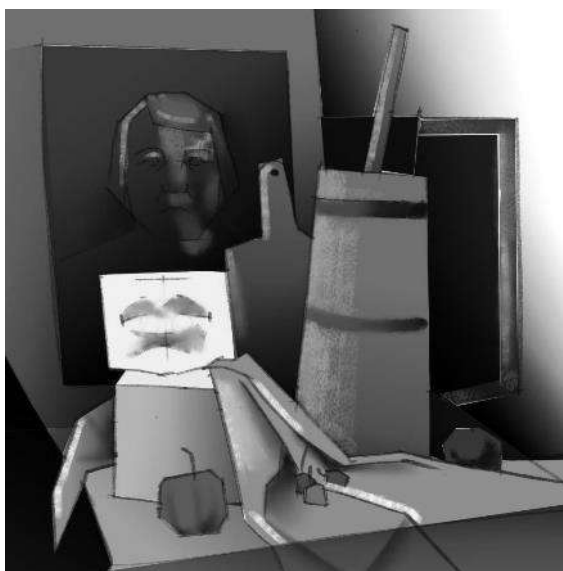
Підпис викладача:

МОДУЛЬ IV. ІНТЕР'ЄР, ЕКСТЕР'ЄР ПРИМІЩЕНЬ. НАТЮРМОРТ В
ІНТЕР'ЄРІ

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №11

Тема: Виконання натюрморту з натури з зображенням частини інтер'єру тематичний натюрморт з прядкою, предметів побуту великих і малих за розміром та драперією, на виявлення об'єму, пропорцій, простору, матеріальності, просторових та тонових співвідношень при штучному освітленні, на цілісність зорового сприйняття з застосуванням нетрадиційних матеріалів.

Мета: сформувати вміння поєднувати різні графічні матеріали та передавати деталі без втрати цілісності.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50х60 см

Кількість занять: 6 (по 2 години)

Заняття 5. Деталізація та робота з матеріалом

Зміст роботи:

- Уточнення деталей.
- Передача фактури різних матеріалів.
- Робота зі штрихом і плямою.
- Узгодження різних технік у межах однієї роботи.
- Контроль деталізації (головне / другорядне).
- Підпорядкування деталей загальному рішенню.

Дата:

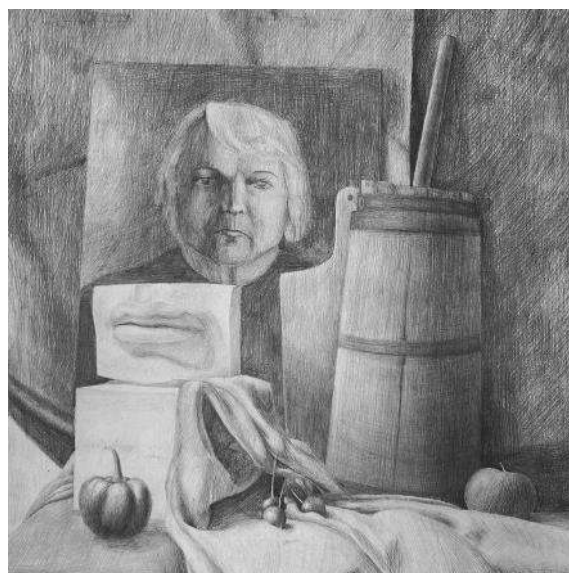
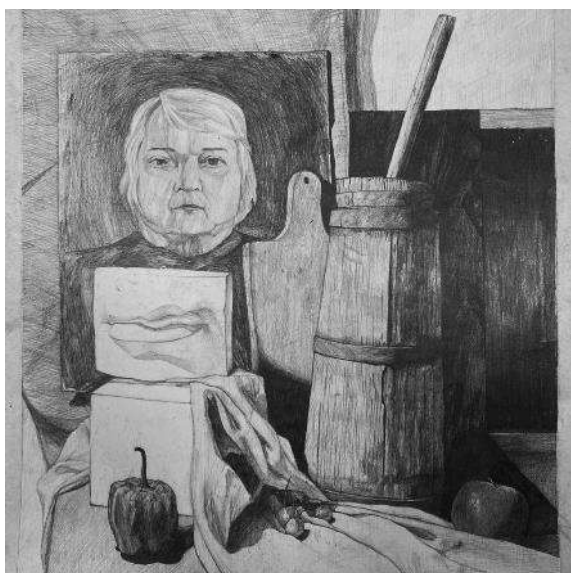
Підпис викладача:

МОДУЛЬ IV. ІНТЕР'ЄР, ЕКСТЕР'ЄР ПРИМІЩЕНЬ. НАТЮРМОРТ В ІНТЕР'ЄРІ

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №12

Тема: Виконання натюрморту з натури з зображенням частини інтер'єру тематичний натюрморт з прядкою, предметів побуту великих і малих за розміром та драперією, на виявлення об'єму, пропорцій, простору, матеріальності, просторових та тонових співвідношень при штучному освітленні, на цілісність зорового сприйняття з застосуванням нетрадиційних матеріалів.

Мета: сформувати вміння узагальнювати складне зображення, досягати цілісності та здійснювати критичний аналіз виконаної роботи.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50х60 см

Кількість занять: 6 (по 2 години)

Заняття 6. Узагальнення, завершення та підсумковий аналіз

Зміст роботи:

- Узагальнення тональних відношень.
- Вирівнювання контрастів.
- Підсилення композиційного центру.
- Підпорядкування всіх елементів єдиній системі.
- Завершення роботи.
- Самоаналіз.

Дата:

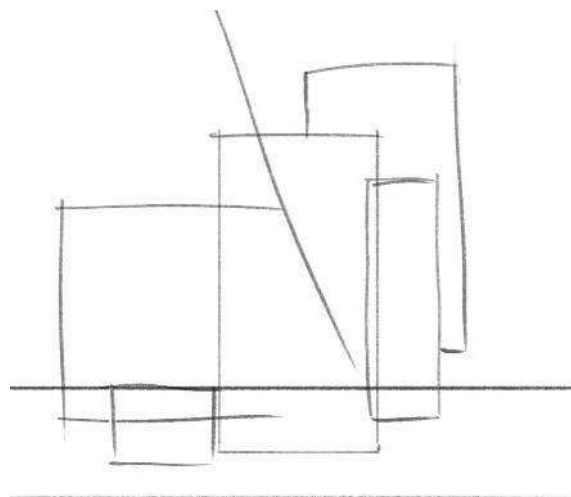
Підпис викладача:

МОДУЛЬ IV. ІНТЕР'ЄР, ЕКСТЕР'ЄР ПРИМІЩЕНЬ. НАТЮРМОРТ В
ІНТЕР'ЄРІ

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №13

Тема: Виконання натюрморту з гіпсовою вазою та 5-6 предметів побуту, драперією з зображенням частини інтер'єру (краєвид за вікном) на передача об'єму, пропорцій, на цілісність зорового сприйняття (поєднання різних графічних матеріалів, олівці різної м'якості і твердості Т, ТМ, М, 2М, розмір 50/60).

Мета: сформувати навички аналізу складної багаторівневої композиції та визначення цілісного композиційного рішення.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50х60 см

Кількість занять: 6 (по 2 години)

Заняття 1. Аналіз постановки та композиційне вирішення

Зміст роботи:

- Ознайомлення з постановкою
- Визначення композиційного центру (роль вази).
- Аналіз освітлення.
- Визначення масштабу елементів.
- Виконання 2-3 композиційних ескізів.
- Легкий лінійний намір.

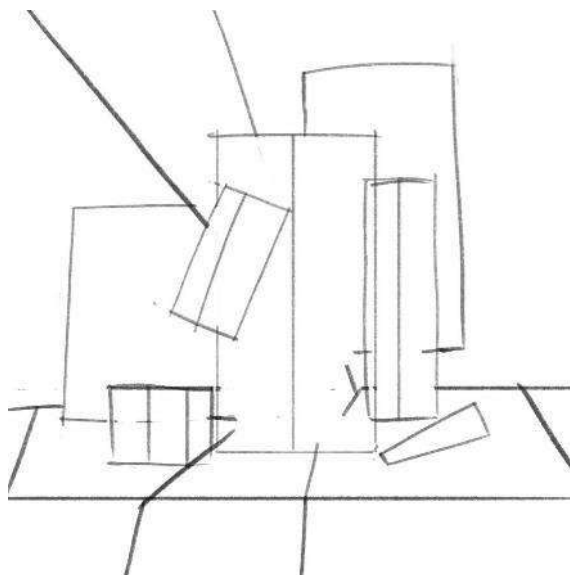
Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №14

Тема: Виконання натюрморту з гіпсовою вазою та 5-6 предметів побуту, драперією з зображенням частини інтер'єру (краєвид за вікном) на передача об'єму, пропорцій, на цілісність зорового сприйняття (поєднання різних графічних матеріалів, олівці різної м'якості і твердості Т, ТМ, М, 2М, розмір 50/60).

Мета: сформувати вміння конструктивно будувати форму та організовувати складний простір із кількох планів.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50х60 см

Кількість занять: 6 (по 2 години)

Заняття 2. Конструктивна побудова та просторова організація

Зміст роботи:

- Побудова гіпсової вази (осі, симетрія, пропорції).
- Побудова предметів побуту.
- Визначення положення краєвиду у просторі.
- Встановлення перспективних зв'язків.
- Узгодження масштабів.
- Лінійне опрацювання без тону.

Дата:

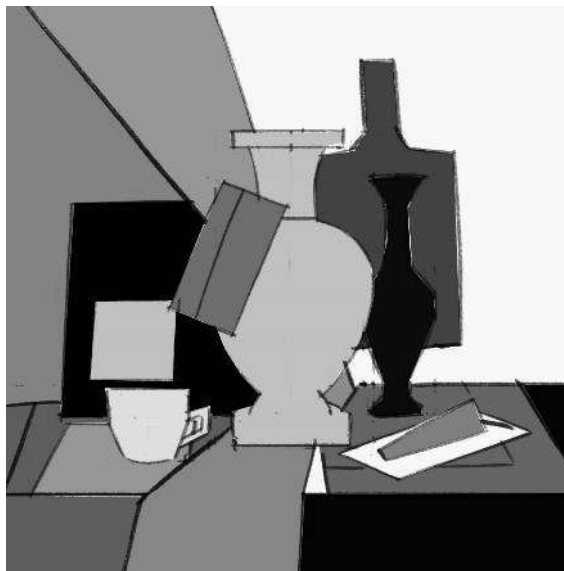
Підпис викладача:

МОДУЛЬ IV. ІНТЕР'ЄР, ЕКСТЕР'ЄР ПРИМІЩЕНЬ. НАТЮРМОРТ В
ІНТЕР'ЄРІ

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №15

Тема: Виконання натюрморту з гіпсовою вазою та 5-6 предметів побуту, драперією з зображенням частини інтер'єру (краєвид за вікном) на передача об'єму, пропорцій, на цілісність зорового сприйняття (поєднання різних графічних матеріалів, олівці різної м'якості і твердості Т, ТМ, М, 2М, розмір 50/60).

Мета: сформувати навички встановлення тональної ієрархії між різними просторовими планами та елементами композиції.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50x60 см

Кількість занять: 6 (по 2 години)

Заняття 3. Введення світлотіні та загальні тональні відношення

Зміст роботи:

- Визначення джерела світла.
- Поділ на світло, півтінь, тінь.
- Легке введення тону.
- Встановлення тональних відношень.
- Початок моделювання об'єму.
- Узгодження світлотіньових мас.

Дата:

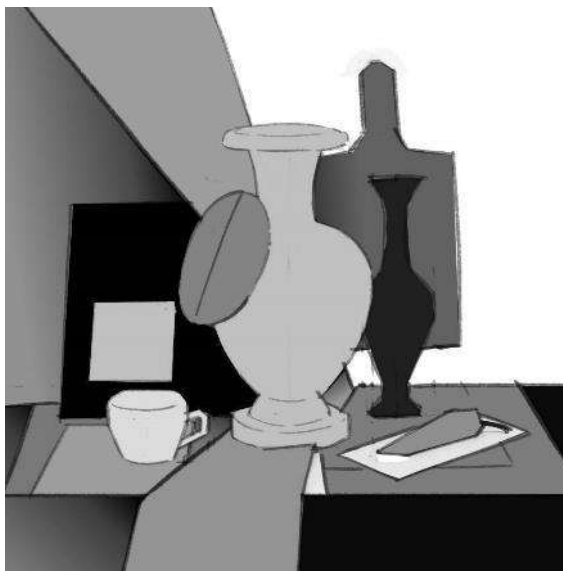
Підпис викладача:

МОДУЛЬ IV. ІНТЕР'ЄР, ЕКСТЕР'ЄР ПРИМІЩЕНЬ. НАТЮРМОРТ В
ІНТЕР'ЄРІ

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №16

Тема: Виконання натюрморту з гіпсовою вазою та 5-6 предметів побуту, драперією з зображенням частини інтер'єру (краєвид за вікном) на передача об'єму, пропорцій, на цілісність зорового сприйняття (поєднання різних графічних матеріалів, олівці різної м'якості і твердості Т, ТМ, М, 2М, розмір 50/60).

Мета: розвинути вміння поєднувати різні просторові рівні в єдину систему та передавати об'єм форм.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50x60 см

Кількість занять: 6 (по 2 години)

Заняття 4. Розвиток об'єму та інтеграція простору

Зміст роботи:

- Поглиблення тональних відношень.
- Моделювання об'єму гіпсової вази.
- Передача просторової глибини:
- Узгодження внутрішнього та зовнішнього простору.
- Виділення композиційного центру.
- Початок передачі матеріальності.

Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №17

Тема: Виконання натюрморту з гіпсовою вазою та 5-6 предметів побуту, драперією з зображенням частини інтер'єру (краєвид за вікном) на передача об'єму, пропорцій, на цілісність зорового сприйняття (поєднання різних графічних матеріалів, олівці різної м'якості і твердості Т, ТМ, М, 2М, розмір 50/60).

Мета: сформувати вміння поєднувати різні графічні матеріали та передавати матеріальність форм без втрати цілісності.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50x60 см

Кількість занять: 6 (по 2 години)

Заняття 5. Деталізація та робота з матеріалами

Зміст роботи:

- Уточнення деталей вази та предметів.
- Передача матеріальності: гіпс (м'які переходи) / тканина / тверді поверхні.
- Робота з краєвидом (узагальнено, без перевантаження).
- Узгодження різних матеріалів у роботі.
- Контроль деталізації.

Дата:

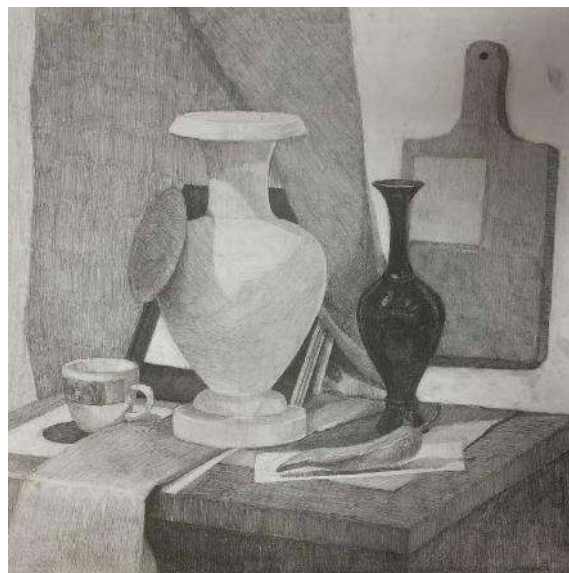
Підпис викладача:

МОДУЛЬ IV. ІНТЕР'ЄР, ЕКСТЕР'ЄР ПРИМІЩЕНЬ. НАТЮРМОРТ В
ІНТЕР'ЄРІ

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №18

Тема: Виконання натюрморту з гіпсовою вазою та 5-6 предметів побуту, драперією з зображенням частини інтер'єру (краєвид за вікном) на передача об'єму, пропорцій, на цілісність зорового сприйняття (поєднання різних графічних матеріалів, олівці різної м'якості і твердості Т, ТМ, М, 2М, розмір 50/60).

Мета: сформувати вміння узагальнювати складне зображення, досягати цілісності та оцінювати результат.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50x60 см

Кількість занять: 6 (по 2 години)

Заняття 6. Узагальнення, завершення та аналіз роботи

Зміст роботи:

- Узагальнення тональних відношень.
- Вирівнювання контрастів.
- Підсилення композиційного центру.
- Підпорядкування всіх елементів єдиній системі.
- Завершення роботи.
- Самоаналіз.

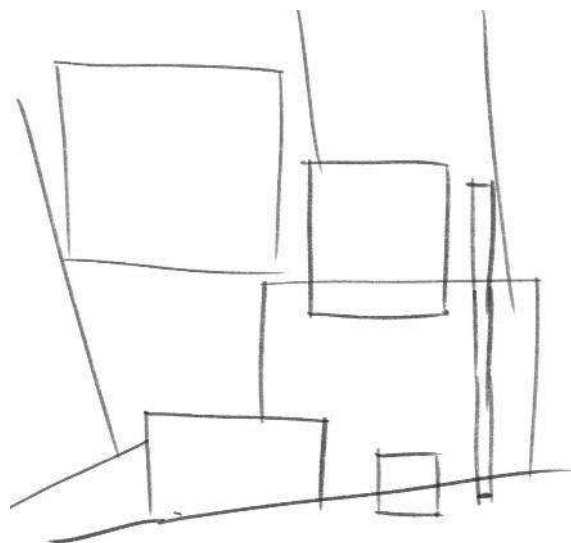
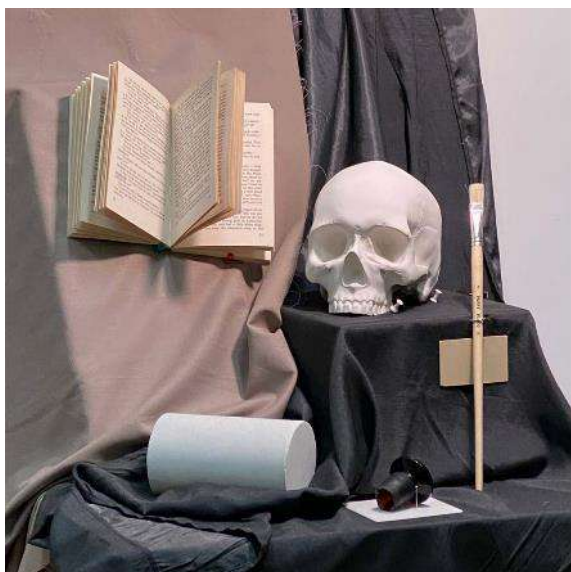
Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №19

Тема: Постановка в інтер'єрі предметів комбінованої форми вище лінії горизонту при штучному освітленні.

Мета: сформувати навички аналізу просторового положення предметів відносно лінії горизонту та визначення композиційного рішення.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50х60 см

Кількість занять: 6 (по 2 години)

Заняття 1. Аналіз постановки та визначення точки зору

Зміст роботи:

- Ознайомлення з постановкою в інтер'єрі.
- Визначення лінії горизонту (вище предметів).
- Аналіз точки зору (бачення верхніх площин).
- Визначення композиційного центру.
- Аналіз штучного освітлення.
- Виконання 2-3 композиційних ескізів.
- Легкий лінійний набір.

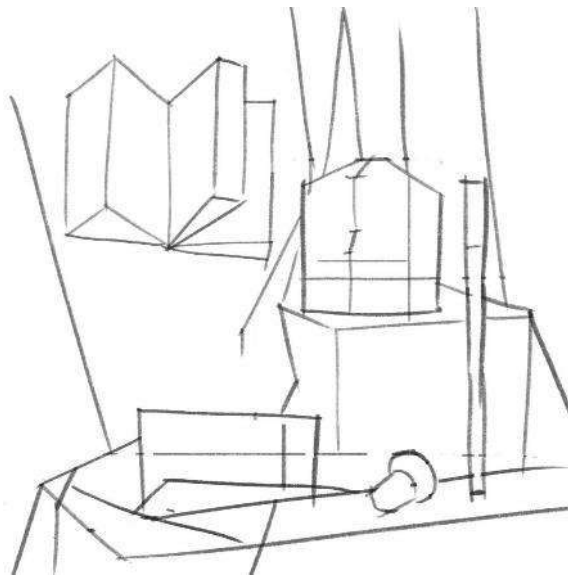
Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №20

Тема: Постановка в інтер'єрі предметів комбінованої форми вище лінії горизонту при штучному освітленні.

Мета: сформувати вміння будувати предмети комбінованої форми у перспективі з урахуванням положення нижче лінії горизонту.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50x60 см

Кількість занять: 6 (по 2 години)

Заняття 2. Побудова перспективної схеми та конструкції

Зміст роботи:

- Побудова лінії горизонту.
- Визначення напрямків перспективи.
- Побудова основних площин.
- Конструктивна побудова комбінованих форм (через прості об'єми).
- Уточнення пропорцій.
- Встановлення просторових зв'язків.
- Лінійне опрацювання без тону.

Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №21

Тема: Постановка в інтер'єрі предметів комбінованої форми вище лінії горизонту при штучному освітленні.

Мета: розвинути вміння точно передавати складну форму та її розміщення у просторі.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50х60 см

Кількість занять: 6 (по 2 години)

Заняття 3. Уточнення конструкції та просторових співвідношень

Зміст роботи:

- Уточнення пропорцій і конструкції.
- Перевірка перспективних скорочень.
- Уточнення верхніх площин предметів.
- Встановлення масштабних співвідношень.
- Узгодження предметів з інтер'єром.
- Підготовка до введення тону.

Дата:

Підпис викладача:

МОДУЛЬ IV. ІНТЕР'ЄР, ЕКСТЕР'ЄР ПРИМІЩЕНЬ. НАТЮРМОРТ В
ІНТЕР'ЄРІ

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №22

Тема: Постановка в інтер'єрі предметів комбінованої форми вище лінії горизонту при штучному освітленні.

Мета: сформувати навички передачі контрастного освітлення та основних світлотіньових мас.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50х60 см

Кількість занять: 6 (по 2 години)

Заняття 4. Введення світлотіні при штучному освітленні

Зміст роботи:

- Визначення джерела світла.
- Аналіз контрастів (штучне освітлення).
- Поділ на світло, півтінь, тінь.
- Легке введення тону.
- Виявлення великих світлотіньових мас.
- Узгодження тону в межах всієї роботи.

Дата:

Підпис викладача:

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №23

Тема: Постановка в інтер'єрі предметів комбінованої форми вище лінії горизонту при штучному освітленні.

Мета: розвинути вміння передавати об'єм складних форм і їх матеріальність засобами світлотіні.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50x60 см

Кількість занять: 6 (по 2 години)

Заняття 5. Розвиток об'єму та матеріальності

Зміст роботи:

- Поглиблення тональних відношень.
- Моделювання об'єму форм.
- Уточнення переходів світлотіні.
- Передача матеріальності.
- Виділення композиційного центру.
- Узгодження простору та об'єму.

Дата:

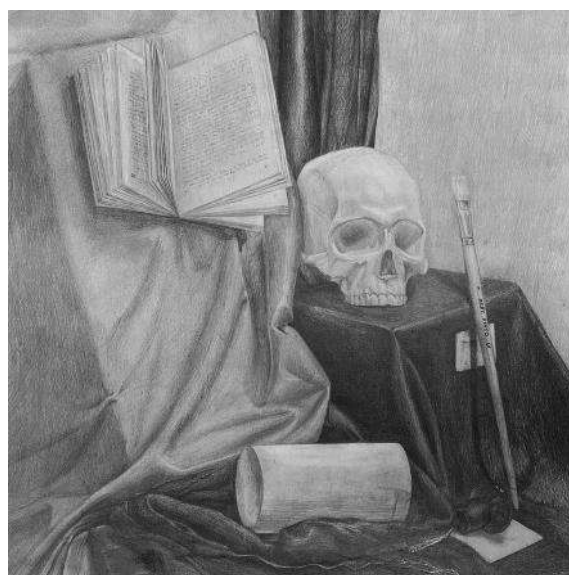
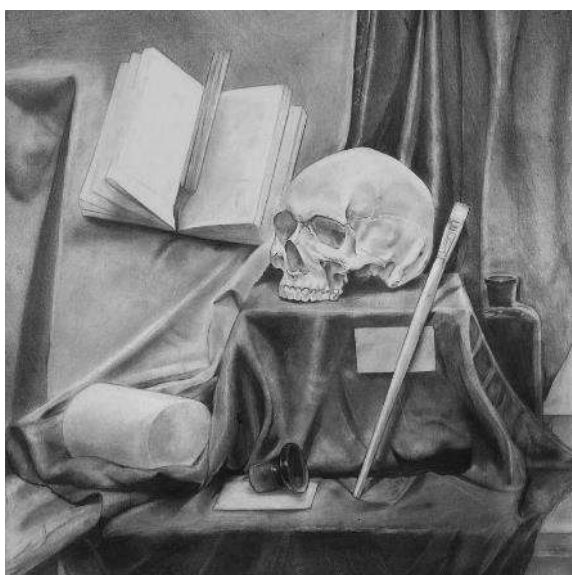
Підпис викладача:

МОДУЛЬ IV. ІНТЕР'ЄР, ЕКСТЕР'ЄР ПРИМІЩЕНЬ. НАТЮРМОРТ В ІНТЕР'ЄРІ

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ №24

Тема: Постановка в інтер'єрі предметів комбінованої форми вище лінії горизонту при штучному освітленні.

Мета: сформувати вміння узагальнювати зображення, досягати цілісності та оцінювати правильність побудови і світлотіньового рішення.

Матеріал: графітні олівці різної твердості (Т, ТМ, М, 2М)

Формат: 50х60 см

Кількість занять: 6 (по 2 години)

Заняття 6. Узагальнення, завершення та аналіз

Зміст роботи:

- Узагальнення тональних відношень.
- Вирівнювання контрастів.
- Підпорядкування деталей загальному рішенню.
- Перевірка конструкції.
- Завершення роботи.
- Самоаналіз.

Дата:

Підпис викладача:

ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Piddubna O., Pylnik R., Pichkur M., Poluden L., Sotska H., Maksymchuk A. Pedagogical Mechanisms to Activate the Creative Development of Students of Art and Pedagogical Specialties of Higher Education Institutions by Means of the Latest Art. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*. 2023. Vol. 15, Iss. 3, P. 1-14.
2. Кириченко М.А., Кириченко І.М. Основи образотворчої грамоти. К.: Вища школа, 2002. 192 с. (Наявний в бібліотеці університету в кількості 62 примірників).
3. Котляр В.П. Основи образотворчого мистецтва. К.: Кондор, 2006. 200 с. (Наявний в бібліотеці університету в кількості 40 примірників).
4. Піддубна О. М., Максимчук А. П., Куниця Г. В. Формування світлотіньових умінь у здобувачів вищої освіти засобами академічного рисунка. *Вісник науки та освіти*. 2026. № 2 (44). С. 2491–2501.
5. Піддубна О.М. Значення начерків у художньо-творчій діяльності майбутніх учителів образотворчого мистецтва з дисциплін «Малюнок» і «Живопис». *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Педагогічні науки*. Житомир, 2016. Вип. 2 (84). С. 107-112.
6. Сташук О.А. Академічний рисунок в контексті сучасної мистецької освіти / О.А. Сташук // *Актуальні питання культурології : альм. наук. т-ва «Афіна» каф. івент-ндустрій, культурології та музеєзнавства / за ред. проф. В.Г. Виткалова*. Рівне : РДГУ, 2023. - Вип. 22. - С. 59-64.
7. Титенко О. Формування фахових навичок майбутніх художників та дизайнерів у вищих навчальних закладах України / О. Титенко // *Актуальні проблеми сучасного дизайну : збірник матеріалів V Міжнародної науково-практичної конференції*, м. Київ, 27 квітня 2023 року. – У 2-х т. – Т. 2. – Київ : КНУТД, 2023. – С. 388-391.
8. Яремків М. Композиція. Тернопіль: «Підручники і посібники». 2005. 110 с. (Наявний в бібліотеці університету в кількості 1 примірника).

Додаткова:

1. Альбом художніх робіт здобувачів вищої освіти (освітній рівень: бакалавр, спеціальність 014 Середня освіта (Образотворче мистецтво), спеціальність 015 Професійна освіта (Дизайн)). Авт. вступ. статті та упоряд. альбома Піддубна О. М., Колесник Н. Є. Житомир. Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2020. 40 с.: іл.+CD
2. Гілязова Н.М. Рисунок. Живопис: навчальний посібник. Івано-Франківськ.: Симфонія форто, 2000. 112 с.
3. Кім О. О., Піддубна О. М., Корницька Л. А. Відродження стародавніх мистецьких технік у сучасному світі. Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. 2025. Вип. 83, т. 2. С. 44-49. ISSN 2308-4863.

4. Пашукова С. Скетчінг як процес мислення у формуванні композиційних рішень в академічному образотворчому мистецтві / С. Пашукова. У. Балан // Михайло Бойчук: візія і місія: збірник тез доповідей та повідомлень : матеріали ІV міжнародної науково-практичної конференції (30 жовтня 2025 р.). – Вінниця : Вид-во ФОП Ю.В. Кушнір, 2025. – С. 41-42.
5. Піддубна О. М. Фахові дисципліни у розвитку творчих здібностей майбутніх учителів образотворчого мистецтва: історичний аспект. Система підготовки майбутніх фахівців у контексті становлення Нової української школи: монографія / за заг. редакцією В.Є. Литньова, Н.Є. Колесник, Т.В. Завязун. Житомир: Вид. О. О. Євенок, 2019. С. 70-79
6. Піддубна О. М. Формування професійної компетентності вчителів образотворчого мистецтва в процесі вивчення предметів «Малюнок» й «Живопис» під час виконання начерків. Професійна освіта в умовах інтеграційних процесів: теорія і практика : зб. наук. пр. У 2 ч. Ч. 1. Житомир, 2017 р. С. 282-285

Інтернет ресурси:

1. Березко О. Дослідження методів дистанційного викладання рисунку в умовах війни. Перспективи та інновації науки. 2022. № 6(11). URL: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-6\(11\)-38-48](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-6(11)-38-48) (дата звернення: 24.06.2025)
2. Бібліотека Житомирського державного університету імені Івана Франка. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://eprints.zu.edu.ua/>
3. Куниця Г. В., Піддубна О. М., Максимчук А. П. Мистецька освіта в Україні: розвиток творчого потенціалу особистості. Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. 2025. Т. 2, № 84. С. 94–99. DOI: 10.24919/2308-4863/84-2-14.
4. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://nbuv.gov.ua/node/554>
5. Рисунок. Живопис: навчальний посібник / Н.М. Гілязова. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://issuu.com/i.grebeniuk80/docs/>